

НАКОПИЧУВАЛЬНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ: ДОСВІД АВСТРІЇ

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України
вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, м. Київ, Україна
тел. +38 044 290 47 37
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

Мета дослідження – проаналізувати систему накопичувального пенсійного страхування в Австрії. Розглянуто основні засади функціонування пенсійної системи, зокрема другого рівня, та типи професійних пенсійних фондів. Представлено інформацію про основні тенденції розвитку професійних пенсійних схем у динаміці. Охарактеризовано систему податкових пільг та преференцій, які існують для пенсійних накопичень. Розглянуто основні структурні особливості моделі побудови професійних пенсійних фондів в Австрії.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в межах проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великої Британії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного й фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні рівня використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготували: к. е. н. Алла Іващенко.
За заг. редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ХАРАКТЕРНІ РИСИ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ	4
2. НАКОПИЧУВАЛЬНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В АВСТРІЇ.....	7
3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДРУГОГО РІВНЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ.....	10
4. ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ З ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В АВСТРІЇ.....	14
5. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В АВСТРІЇ	16
ВИСНОВКИ	24

ВСТУП

Недержавне пенсійне забезпечення в сучасному світі захищає від соціальних ризиків та є передумовою для конкурентних переваг підприємств. Періодичні фінансові кризи посилюють увагу до пенсійних систем, які активно змінюються протягом останніх років. Пенсійні реформи відбуваються в усіх країнах ОЕСР та спрямовані на збільшення пенсійного віку, зміни у формуванні виплат, розрахунку пенсій та впровадження у пенсійні системи різних форм заощаджень.

Реформування пенсійної системи країн ОЕСР має на меті забезпечення стійкості пенсійної системи та достатнього доходу населення після виходу на пенсію, а також збалансування бюджету пенсійних фондів.

Для Австрії характерна німецька модель пенсійної системи – розподільчо-накопичувальна трирівнева система. До першого рівня пенсійного захисту належать обов'язкові пенсійні схеми за солідарним принципом – порівну від роботодавця і працівника. Розмір пенсії сягає 60-80% від заробітної плати.

До другого рівня належить корпоративне пенсійне забезпечення за рахунок добровільних відрахувань роботодавців; до третього – недержавні добровільні пенсійні плани як альтернативне джерело додаткових пенсійних виплат. При цьому роль держави полягає у стимулюванні недержавних пенсійних накопичень шляхом податкових пільг та трансфертів до недержавних пенсійних фондів.

У дослідженні розглянуто особливості пенсійних накопичень за професійними пенсійними схемами в Австрії. Також проаналізовано податкові пільги, які застосовуються в системі професійних пенсійних схем, та визначено принципи функціонування професійних пенсійних фондів, які поділяються на два основні типи – професійні фонди одного та кількох роботодавців.

Детальніше див. у розділах 1-5 цього дослідження.

1. ХАРАКТЕРНІ РИСИ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ

Пенсійна система Австрії побудована за трирівневою моделлю. Базовий рівень становить державне обов'язкове пенсійне страхування, у якому задіяні наймані працівники з окремих професійних груп і самозайняте населення у формі обов'язкового пенсійного страхування, за участь у якому роботодавці та працівники платять внески відповідно до рівня доходу.

Таким чином, перший рівень – державний та обов'язковий для сплати, другий та третій рівні – приватні й добровільні для участі та сплати внесків¹.

1-й рівень державного пенсійного страхування регулюється Законом про загальні пенсії (Allgemeines Pensionsgesetz) від 1 січня 2005 року. Цей закон охоплює всіх працівників та стажерів, працівників без трудових договорів, які виконують роботу, як і звичайні працівники, а також членів сім'ї, які допомагають самозайнятим працівникам, і тих, хто добровільно сплачує внески зі страхування. Пенсійне страхування фінансується за рахунок внесків, які становлять 10,25% валового заробітку працівників та 12,55% роботодавцями від фонду оплати праці.

Встановлено щорічний максимальний розмір внесків 50,8 тис. євро, а в разі отримання 13-ої або 14-ої місячної зарплати додатковий максимальний розмір соціальних внесків на пенсійне страхування становить 7,260 євро. Чоловіки виходять на пенсію у 65 років, жінки – у 60². Пенсійний вік для жінок та чоловіків планується поступово зрівняти протягом 2024–2033 рр. Щоб отримати право на пенсію, потрібно мати період сплати внесків на пенсійне страхування 180 місяців протягом 15 років або 180 місяців сплати внесків на пенсійне страхування за останні 30 років.

Також Австрія має встановлену законом мінімальну пенсію: для самотніх осіб – 793 євро, для одружених – 1 189 євро зі сплатою додаткової пенсії 122 євро на дитину. Пенсії за віком коректуються щорічно на коефіцієнт 1,1.

Громадяни, які отримують звичайну пенсію за віком, практично не мають обмежень для додаткового заробітку. Але у випадку дострокового виходу на пенсію, вона може повністю вилучатися при отриманні щомісячного заробітку.

Дострокову пенсію можна отримати з 62 (чоловіки) або 57 (жінки) років, тоді як ті, хто працюють на важких роботах, можуть піти на пенсію в 60 років з дотриманням певних умов, визначених законом². На кожний рік отримання дострокової пенсії нараховується 4,2%, а

¹ Results of the survey on European pension systems. Committee on Social Affairs, Health and Sustainable Development. Retrieved the 30th of October, 2018, from: http://assembly.coe.int/CommitteeDocs/2012/BILsocdocinf06rev_2012.pdf.

² Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Allgemeines Pensionsgesetz. Retrieved the 29th of October, 2018, from: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003831>.

³ Country Report Austria. Demographic trends and current situation in the construction industry. Retrieved the 29th of October, 2018, from: <http://www.efbww.org/pdfs/16%20-%20Austria%20GB.pdf>.

для тих, хто працює на важких роботах, – до 2,1%, які віднімаються від загального розміру пенсії, але лише до максимального рівня 15% від загальної суми.

Виплачені пенсії оподатковуються за звичайною системою та з них сплачуються внески на страхування від захворювань розміром 4,85%.

Австрійська пенсійна реформа 2003 року збільшила встановлений вік для виходу на дострокову пенсію та впровадила систему стимулів працювати довше в системі (розширення бази розрахунку середньої заробітної плати з 15 до 40 років сплати страхових внесків, включаючи пенсійні внески до 2028 року⁴).

Гармонізовані гарантовані пенсійні рахунки, які діють з 1 січня 2005 року, становлять нову систему індивідуальних прозорих пенсійних рахунків за ключовим правилом «45 – 65 – 80» (45 років страхових внесків, пенсійний вік 65 років і державна пенсія розміром 80% від середнього заробітку за весь період роботи).

2-й рівень пенсійної системи включає професійний чи колективний пенсійний план, який фінансується роботодавцем і підтримується державою у формі податкових пільг. Лише близько 5% працівників отримують додаткову професійну пенсію, фінансовану колишніми роботодавцями⁵.

3-й рівень пенсійної системи представлений приватними або індивідуальними пенсійними планами, адаптованими до конкретних індивідуальних вимог (наприклад, заощадження, страхування життя, акціонерна участь у фондах тощо). Цей рівень нерозвинутий, оскільки правової бази не існує. Багато працівників укладають індивідуальні приватні договори зі страховими компаніями, банками або іншими установами з метою збереження коштів для отримання додаткової пенсії. Ці персональні контракти часто поєднуються зі страхуванням життя або страхуванням від професійної недієздатності⁶.

Детальніше рівні пенсійної системи охарактеризовано в табл. 1.

⁴ AUSTRIA. Pension Projections 2004 – 2050. Retrieved the 29th of October, 2018, from: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication7016_en.pdf.

⁵ Life cycle pension plan automatic. Pensionskasse in questions and answers. Retrieved the 30th of October, 2018, from: https://www.vbv.at/fileadmin/pensionskasse/Downloads/English/Life_cycle_pension_plan_automatic_2018.pdf.

⁶ Country Report Austria. Demographic trends and current situation in the construction industry. Retrieved the 29th of October, 2018, from: <http://www.efbww.org/pdfs/16%20-%20Austria%20GB.pdf>.

Інституційна побудова пенсійної системи в Австрії⁷

Обов'язкова державна система	
	Традиційна пенсійна схема PAYG – визначена винагорода (DB) Нова форма – номінально визначений внесок (NDC)
1-й рівень	<p>Генеральна асоціація австрійських провайдерів соціального забезпечення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Інститут пенсійного страхування (PVA); - Інститут соціального страхування для фермерів (SVB); - Інститут соціального страхування для самозайнятих осіб (SVA); - Інститут соціального страхування для працівників гірської промисловості та залізничного транспорту (VAEB); - Інститут соціального страхування для державних нотаріусів (a pension insurance institution for notaries). Закон про загальні пенсії (Allgemeines Pensionsgesetzgesetz, APG)
2-й рівень	Добровільні пенсійні плани компанії
3-й рівень	Добровільні індивідуальні пенсійні схеми

⁷ Pension systems in 27 EU countries. Retrieved the 30th of October, 2018, from: https://mpr.aub.uni-muenchen.de/31053/1/MPRA_paper_31053.pdf.

2. НАКОПИЧУВАЛЬНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В АВСТРІЇ

Австрійська пенсійна система була розроблена в основному за формою PAYG (PAYG – pay-as-you-go)⁸, де ставки внесків працівника були поповнені державними субсидіями до державної пенсійної системи. Хоча схеми третього рівня існували, але високий рівень покриття близько 93% від працездатного населення та порівняно з країнами ЄС висока ставка заміщення (брутто-коефіцієнт заміщення в середньому на 10 в. п. вище) обумовлюють те, що пенсійна система Австрії практично представлена лише першим рівнем, тобто системою PAYG⁹.

На другому рівні роботодавець сплачує внески на пенсійне страхування додатково до зарплати працівника. Внески роботодавців зберігаються на рахунках працівників без вирахування податку на заробітну плату та соціальних внесків (брутто за нетто).

Середній п'ятирічний дохід від заощаджень на професійних програмах пенсійного забезпечення становить близько +5% на рік. Інвестиційні активи, що управляються професійними пенсійними фондами, звільняються від податку на приріст капіталу¹⁰.

Співробітники також можуть сплачувати внески до своїх професійних пенсійних рахунків з метою збільшення майбутньої пенсії.

Професійні пенсійні фонди (нім. – Pensionskasse) відповідальні за професійні пенсійні плани і підзвітні Управлінню фінансового ринку (Financial Market Authority – FMA). Роботодавець і професійний пенсійний фонд укладають пенсійний договір на основі колективного договору, трудового договору чи індивідуальної угоди.

Зазначений укладений пенсійний договір регулює, зокрема, вид і розмір пенсійних виплат та суму внесків, яка сплачується роботодавцем та працівниками. У системі професійних пенсійних планів існує різниця між особами, які мають право на виплати, та бенефіціарами. Особи, які мають право на виплати, – фізичні особи, які мають право на отримання виплат у майбутньому за умовами пенсійного договору. Бенефіціарами є фізичні особи, яким професійний пенсійний фонд уже виплачує пенсію відповідно до пенсійного договору (наприклад, пенсія за віком або пенсія на випадок втрати годувальника).

⁸ Пенсійний план «PAYG» – це особливий вид пенсійної системи, у якій виплати безпосередньо прив'язані до внесків чи податків, сплачуваних окремими учасниками. How do pay-as-you-go pension plans work? Investopedia. Retrieved the 30th of October, 2018, from: <https://www.investopedia.com/ask/answers/102714/how-do-payasyougo-pension-plans-work.asp>.

⁹ Pension schemes. Study for EMPL Committee. Retrieved the 1st of November, 2018, from: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/536281/IPOL_STU\(2014\)536281_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/536281/IPOL_STU(2014)536281_EN.pdf).

¹⁰ Life cycle pension plan automatic. Pensionskasse in questions and answers. Retrieved the 30th of October, 2018, from: https://www.vbv.at/fileadmin/pensionskasse/Downloads/English/Life_cycle_pension_plan_automatic_2018.pdf.

Професійний пенсійний фонд інвестує сплачені внески. З цією метою вони об'єднуються в так звані «групи інвестування та розподілу ризиків» (investment and risk sharing groups – IRG), кожна з яких складається щонайменше з 1 000 осіб¹¹.

Це надає такі переваги:

- Балансування технічних ризиків: активи працівників інвестуються спільно, щоб збалансувати будь-які ризики.
- Спільні інвестиції: пенсійний фонд, як правило, розробляє окрему інвестиційну стратегію для кожного IRG. У цій стратегії професійний пенсійний фонд зобов'язаний враховувати фактори безпеки, рентабельність та наявність коштів.
- Активи, що є в розпорядженні IRG, – це спеціальні фонди. Активи IRG повинні використовуватися тільки для здійснення пенсійних виплат. Такі активи захищені у випадку, якщо професійний пенсійний фонд визнається банкрутом, що означає, що зобов'язання фонду перед бенефіціарами не втрачаються.

Зобов'язання професійного пенсійного фонду засновані на певних внесках або певних виплатах чи їх комбінації¹⁰:

- зобов'язання з визначених виплат (Defined benefit commitments – DBC): сума пенсійних виплат заздалегідь визначена. Розміри внесків, які сплачуються роботодавцем, варіюються залежно від результату інвестування. Роботодавець бере на себе інвестиційний та технічний ризики;
- зобов'язання з визначених внесків (Defined contribution commitments – DCC): визначається сума внесків роботодавця. Співробітники несуть інвестиційний та технічний ризики.

Приклади пенсійних зобов'язань із визначеною виплатою:

- для працівника визначається пенсія, яка дорівнює 40% його середньої зарплати;
- для працівника визначається пенсія, яка дорівнює певному відсотку, що може збільшуватися залежно від стажу, його зарплати;
- для працівника визначається фіксована пенсія від компанії розміром 5 000 євро на рік, починаючи з 65 років.

Приклади пенсійних зобов'язань з визначеними внесками:

- внесок, який залежить від рівня заробітної плати: компанія сплачує 3% від зарплати співробітника, тобто пенсійне страхування від імені працівника;
- фіксований внесок: компанія сплачує фіксовану суму (наприклад, 50 євро на місяць) на пенсійне страхування від імені співробітника.

Для надання своїх послуг професійний пенсійний фонд отримує винагороду на рівні, актуальному та прийнятному для ринку.

¹¹ FMA. Pensionskassen. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://www.fma.gv.at/en/pensionskassen/>.

Коефіцієнт заміщення та загальна вартість активів пенсійних фондів за період 2011–2017 рр. представлені на рис. 1.

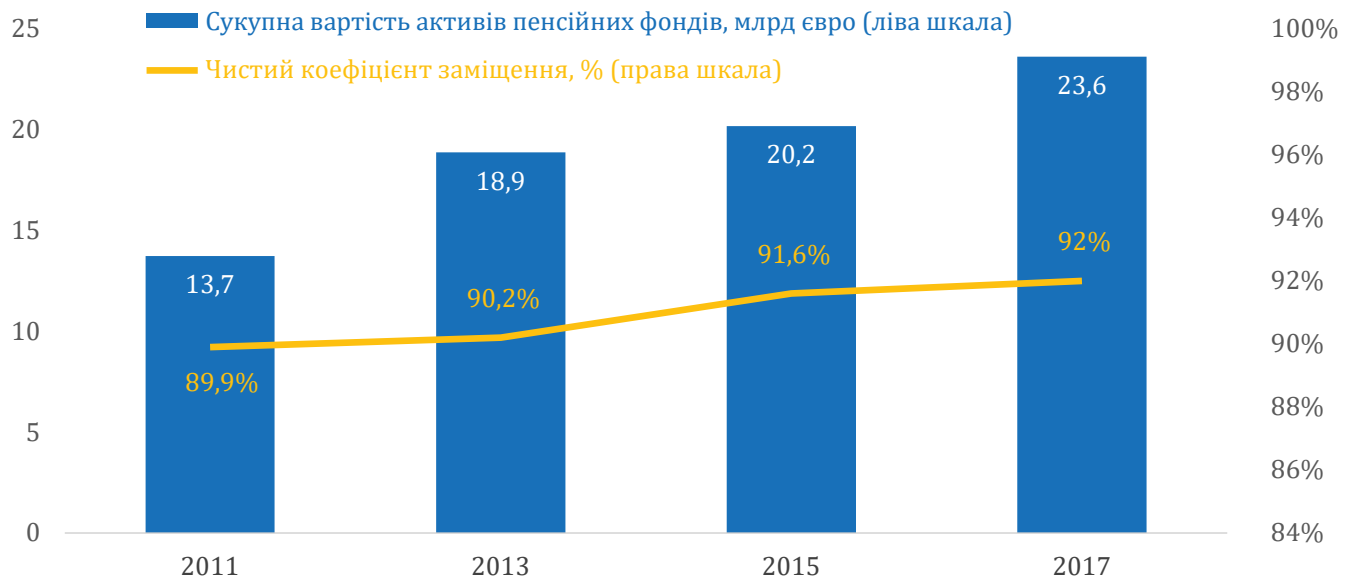

Рис. 1. Активи пенсійних фондів Австрії та чистий коефіцієнт заміщення у 2011–2017 рр.

Джерело: сформовано автором на основі даних Центру економічних досліджень¹² та ОЕСР¹³, вартість активів переведена в євро відповідно до середньорічних курсів долара до євро¹⁴.

На рис. 1 простежується тенденція збільшення вартості активів пенсійних фондів в Австрії у 2017 році порівняно з аналогічним показником 2011 року – майже на 72%. При цьому найбільший темп приросту становив 37% у 2013 році порівняно з показником 2011 року.

Ставка коефіцієнту заміщення, тобто співвідношення чистої пенсії до чистого доходу, також поступово зростала із середнім значенням темпу приросту близько 0,5–0,7%.

¹² Gross / net pensions replacement rates from public, mandatory private and voluntary private pension schemes, 2005 – 2015. Benefits – Values and Replacement Rates. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <http://www.cesifo-group.de/de/ifoHome/facts/DICE/Social-Policy/Pensions/Benefits.html>.

¹³ Net pensions replacement rates. OECD. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://data.oecd.org/pension/net-pension-replacement-rates.htm>, Pension funds' assets. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://data.oecd.org/pension/pension-funds-assets.htm#indicator-chart>.

¹⁴ Euro (EUR) to U.S. dollar (USD) annual average exchange rate from 1999 to 2017. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://www.statista.com/statistics/412794/euro-to-u-s-dollar-annual-average-exchange-rate/>.

3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДРУГОГО РІВНЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ

Активи приватних пенсійних фондів – це всі форми приватних інвестицій, вартість яких пов'язана з пенсійним планом, за якими права власності здійснюються інституційними одиницями, індивідуально або колективно¹⁵. Динаміку активів приватних пенсійних фондів та показник кількості активних членів професійних пенсійних фондів представлено на рис. 2.

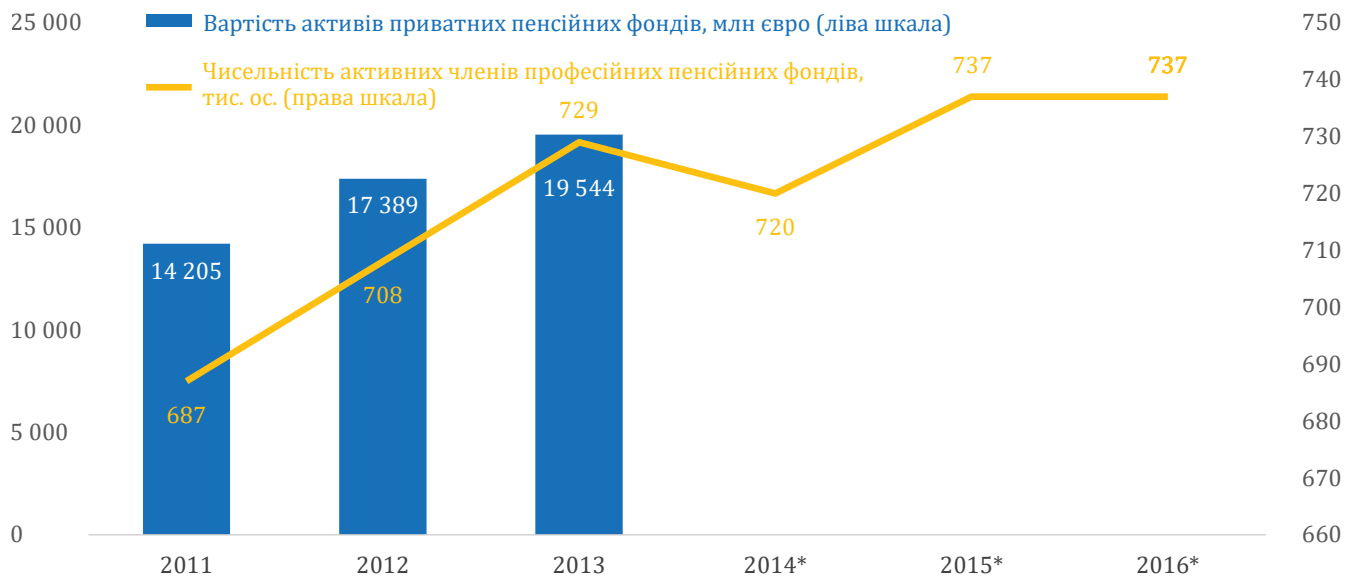

Рис. 2. Динаміка вартості активів приватних пенсійних фондів та кількість активних членів професійних пенсійних фондів у 2011–2016 рр.

Джерело: сформовано автором на основі інформації порталу статистики¹⁶ та даних ОЕСР¹⁷, вартість активів переведена в євро відповідно до середньорічних курсів долара до євро¹⁸.

***Примітка:** для 2014–2016 рр. відсутні дані про вартість активів приватних пенсійних фондів.

У 2016 році порівняно з 2011 роком відбулося незначне зростання кількості активних членів професійних пенсійних фондів (близько 7%), при цьому слід відмітити, що в 2014 році їх кількість зменшилася на 2% порівняно з показником 2013 року.

¹⁵ Austrian Pension System: Strong Opportunities for Fund Raising. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://advinda.com/austrian-pension-system/>

¹⁶ Total number of active members in the occupational pension fund sector in Austria from 2004 to 2016 (in 1,000s). Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://www.statista.com/statistics/733440/occupational-pension-funds-active-members-austria/>.

¹⁷ OECD data. Private pension assets. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://data.oecd.org/pension/private-pension-assets.htm#indicator-chart>

¹⁸ Euro (EUR) to U.S. dollar (USD) annual average exchange rate from 1999 to 2017. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://www.statista.com/statistics/412794/euro-to-u-s-dollar-annual-average-exchange-rate/>.

Станом на 2016 рік в Австрії діяло всього 13 пенсійних фондів, що в десятки разів менше, ніж в інших країнах – Франції (22 тис. од.), Великій Британії (1 300), Швейцарії (1 705) та Іспанії (1 679)¹⁹.

Ці дані ще раз переконують, що в Австрії переважно діє перший рівень пенсійного страхування – державна пенсія. Детальніше аналіз пенсійних установ за кількістю учасників представлено на рис. 3 за установами, визначеними в табл. 1.

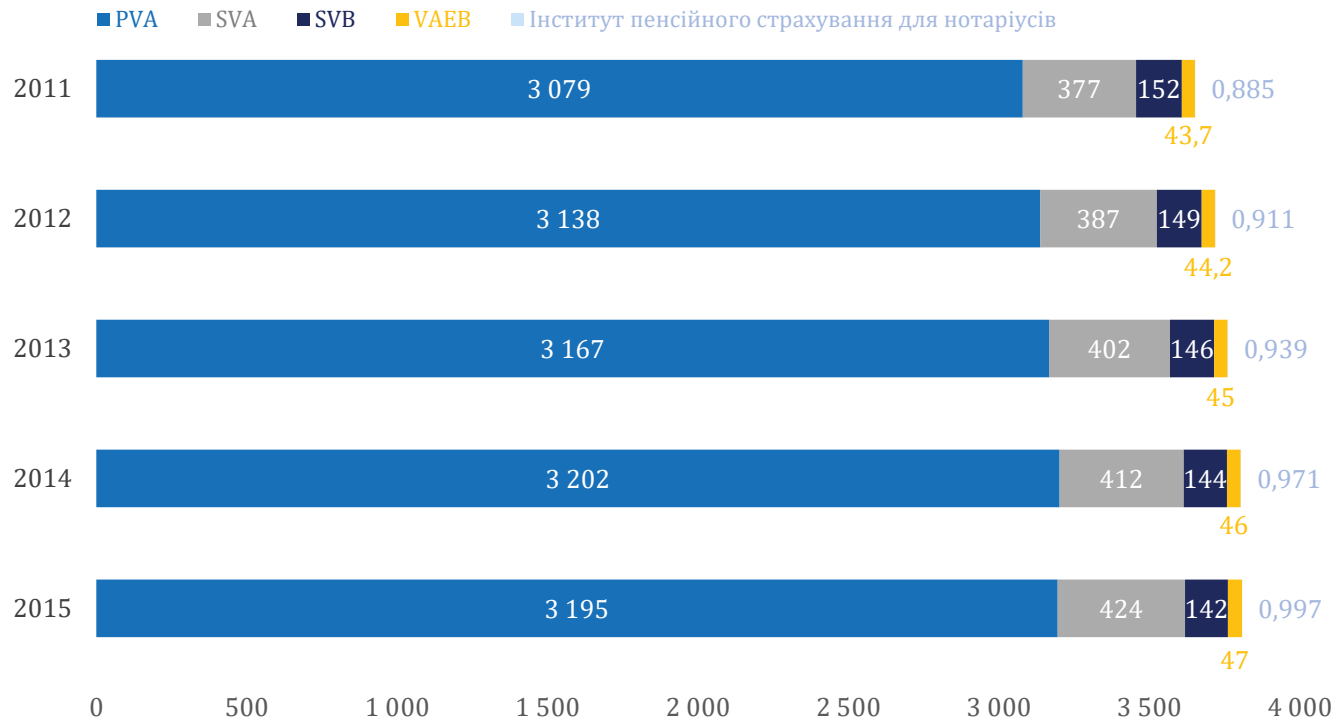

Рис. 3. Кількість членів пенсійного страхування Австрії в 2011–2015 рр., тис осіб

Джерело: сформовано автором на основі інформації Лондонської школи економіки та політичних наук²⁰ та звіту Фінського центру з пенсій²¹.

Отже, згідно з рис. 3 у 2015 році 84% ринку пенсійного страхування покривалися PVA, тобто державним інститутом пенсійного страхування, на основі внесків на пенсійне страхування, які сплачуються як працівниками, так і роботодавцями (10,25 та 12,55% відповідно²²).

¹⁹ PensionsEurope. Pension Fund Statistics 2016. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://www.pensionseurope.eu/system/files/Pension%20fund%20statistics%202016%20-%20explanatory%20note.pdf>.

²⁰ Efficiency Review of Austria's Social Insurance and Healthcare System. Volume 1. International Comparisons and Policy Options. London School of Economics and Political Science (LSE Health). August 2017. Retrieved the 31st of October, 2018, from: https://www.sozialministerium.at/cms/site/attachments/1/1/5/CH3434/CMS1509700855178/seite_1-671_austria_socialinsurancereview_combinedvolumes.pdf.

²¹ What is the cost of total pension provision and who pays the bill? Cross-national comparison of pension contributions. Retrieved the 1st of November, 2018, from: https://www.etk.fi/wp-content/uploads/What_is_the_cost_of_total_pension_provision_and_who_pays_the_bill_cross_national_comparison_of_pension_contributions-2.pdf.

²² Austria – Other taxes and levies. KPMG. Retrieved the 31st of October, 2018, from: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/insights/2011/12/austria-other-taxes-levie.html>.

Пенсійне страхування також надається такими установами, як SVA (11%), SVB (4%), VAEB (1%) та установою пенсійного страхування для нотаріусів (0,02%).

Схожа тенденція простежується і в інші досліджувані роки – кількість застрахованих осіб з пенсійного страхування найвища (більше 80% за весь період) для державного інституту пенсійного страхування (PVA).

На рис. 4 представлено сукупний дохід від пенсійних внесків залежно від пенсійної схеми у співвідношенні до компенсації працівникам суми заробітної плати та ВВП у 2014 році.

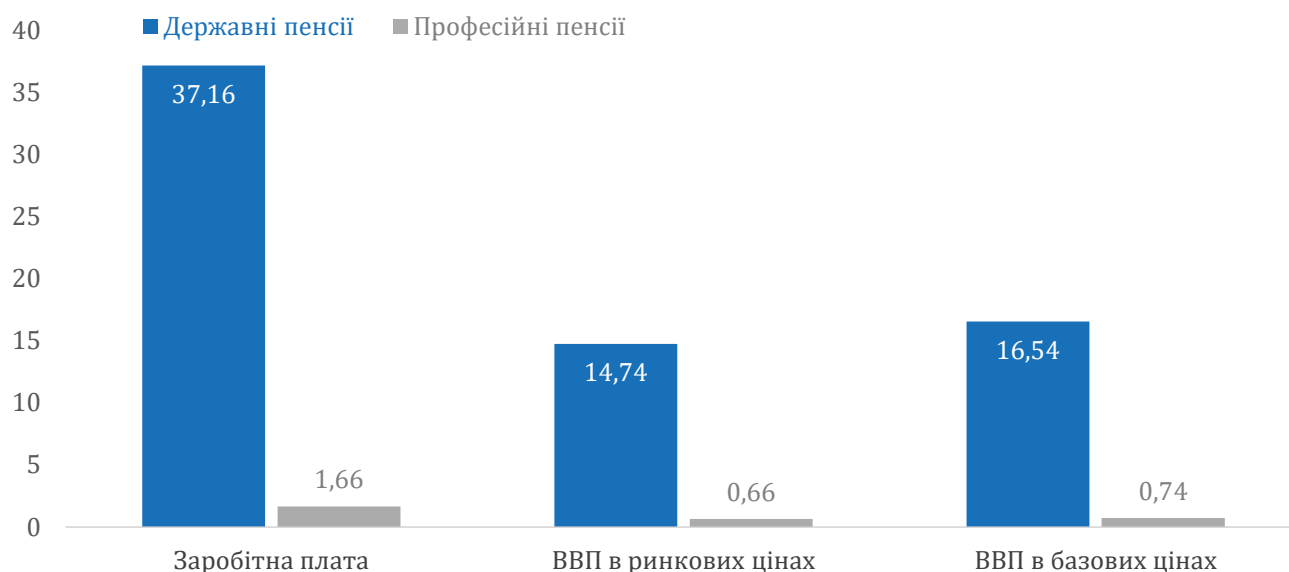

Рис. 4. Пенсійні внески у співвідношенні до заробітної плати та ВВП у 2014 році, %

Джерело: сформовано автором на основі звіту Фінського центру з пенсій²³.

Отже, з рис. 4 видно, що частка професійних пенсій незначна за всіма співвідношеннями та становить менше 1%, що підтверджує незначний рівень участі населення у професійних пенсійних схемах.

Пенсійні схеми другого рівня мають обмежену роль у загальних резервах, причому менш ніж 10% пенсіонерів на кінець 2014 року отримували професійну пенсію.

Щорічні внески до професійних пенсійних схем становили приблизно 2,2 млрд євро, а щорічні пенсії за професійними пенсійними схемами пенсійних фондів одного або кількох роботодавців були майже однаковими у 2014 році. Таким чином, дохід від пенсійних внесків за професійними пенсійними схемами становив близько 0,7% ВВП у 2014 році²².

²³ What is the cost of total pension provision and who pays the bill? Cross-national comparison of pension contributions. Retrieved the 1st of November, 2018, from: https://www.etk.fi/wp-content/uploads/What_is_the_cost_of_total_pension_provision_and_who_pays_the_bill_cross_national_comparison_of_pension_contributions-2.pdf.

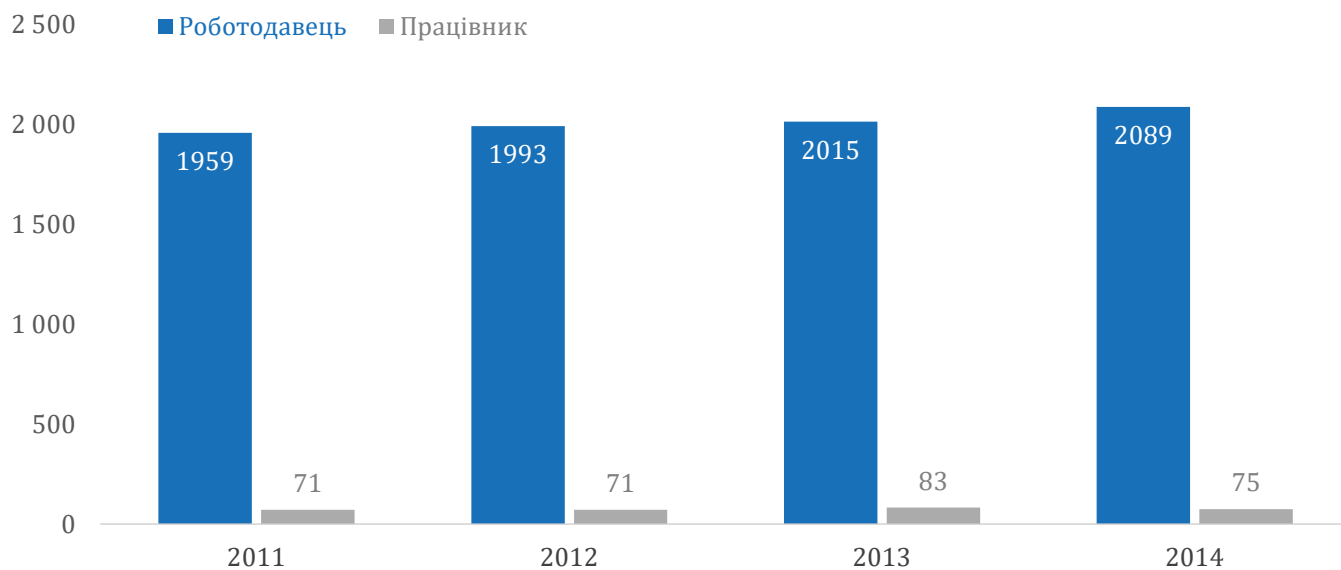

Рис. 5. Дохід від пенсійних внесків за професійними пенсійними схемами, млн євро

Джерело: сформовано автором на основі звіту Фінського центру з пенсій²⁴.

Щодо рівня доходу (див. рис. 5), отриманого від пенсійних внесків за професійними пенсійними схемами, то значну частину з них становлять внески роботодавців, які в середньому в 27 разів більші, ніж доходи від внесків працівників.

Окрім рівня доходів за пенсійними схемами, доцільно розглянути податкові пільги для вкладень у пенсійні програми (див. розділ 4).

²⁴ What is the cost of total pension provision and who pays the bill? Cross-national comparison of pension contributions. Retrieved the 1st of November, 2018, from: https://www.etk.fi/wp-content/uploads/What_is_the_cost_of_total_pension_provision_and_who_pays_the_bill_cross_national_comparison_of_pension_contributions-2.pdf.

4. ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ З ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В АВСТРІЇ

Державне пенсійне страхування в Австрії є обов'язковим та домінуючим серед інших пенсійних схем та фінансується з поточних внесків на пенсійне страхування. Внески на обов'язкове пенсійне страхування роботодавцем не є частиною оподаткованого доходу працівника. Роботодавець може вираховувати ці внески при розрахунку прибутку.

Пенсії з державного соціального страхування повністю оподатковуються; вони розглядаються як доходи від зайнятості, що включає пенсії в установах пенсійного страхування для працівників, фермерів та самозайнятих осіб.

Щодо професійних пенсійних схем, то тільки 10-12% австрійських працівників можуть отримати пенсію за рахунок внесків компаній. Ставки, встановлені договором з пенсійними фондами, можуть застосовуватися роботодавцем як відрахування при розрахунку прибутку. Ці внески роботодавцем вираховуються як комерційні витрати.

Внески роботодавців на користь працівників до пенсійних фондів звільнені від оподаткування. Майбутня пенсія, що нараховується з них, повністю підлягає оподаткуванню: грошові винагороди від вітчизняних та іноземних пенсійних фондів – це доходи від роботи. Це стосується також коштів з об'єднаних фондів.

Спеціальні податкові пільги встановлені в таких випадках пенсійного страхування:

- внески до схем пенсійного забезпечення (у межах максимально допустимої суми);
- добровільне продовження страхування в рамках державного пенсійного страхування та можливість відкладеної купівлі періодів страхування, наприклад шкільного часу (на необмежений термін).

Отже, пенсії з державного соціального страхування повністю оподатковуються (концепція ЕЕТ). Нарощення пенсії за рахунок добровільного додаткового страхування оподатковуються лише на одну чверть їх вартості (зменшені внески, скорочення виплат).

Внески, які роботодавець сплачує за своїх працівників до пенсійних фондів, звільняються від оподаткування, а майбутні пенсії, що випливають з них, повністю підлягають оподаткуванню.

Щодо внесків, які співробітник сплачує до пенсійних фондів, то оподаткування застосовується лише до однієї чверті з них. До майбутньої пенсії з цих внесків працівників застосовується також норма оподаткування на одну чверть.

Внески до іноземних пенсійних фондів звільняються від оподаткування, якщо є юридичне зобов'язання. Суми та інші пільги, отримані від іноземних пенсійних фондів, повністю

оподатковуються. Лише 25% з таких винагород та (інші) переваги оподатковуються, якщо не існує іноземного зобов'язання сплачувати внески до пенсійних фондів²⁵.

Отже, на етапі накопичення внески роботодавця звільнені від сплати податку на оплату праці та внеску на соціальне забезпечення. Податок на страхування становить 2,5%²⁶.

На етапі виходу на пенсію частина пенсії, що фінансується роботодавцем, оподатковується разом із пенсією соціального забезпечення (SVB-Pension). Накопичення за професійними пенсійними схемами звільнені від сплати внесків на соціальне забезпечення.

У разі сплати працівником внесків за добровільними професійними пенсійними схемами можна подати запит на сплату премії державою відповідно до §108a Закону про податок на прибуток в Австрії. Максимальний внесок, за який може вимагатися премія, становить 1 000 євро на рік²⁵. Отримана пенсія звільняється від оподаткування.

У разі сплати внесків більш ніж 1 000 євро на рік оподатковується податком на дохід 25% пенсії, а 75% отриманої пенсії звільнено від сплати податку.

²⁵ Taxation of pension provision in Austria. Retrieved the 2nd of November, 2018, from: http://www.eatlp.org/uploads/public/Lisbon_Austria.pdf.

²⁶ Life cycle pension plan automatic. Pensionskasse inquestions and answers. Retrieved the 30th of October, 2018, from: https://www.vbv.at/fileadmin/pensionskasse/Downloads/English/Life_cycle_pension_plan_automatic_2018.pdf.

5. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В АВСТРІЇ

Професійний пенсійний фонд – це підприємство, яке має право здійснювати тільки діяльність, пов'язану з пенсійним страхуванням, відповідно до ст. 1 Федерального закону Австрії²⁷. Структуру функціонування професійних пенсійних фондів Австрії представлено на рис. 6. Діяльність з пенсійного страхування включає обов'язкові пенсійні зобов'язання перед бенефіціарами (право) та виплату пенсій бенефіціарам (одержувачам), а також діяльність, пов'язану з прийняттям та інвестуванням пенсійних внесків.

Кожний професійний пенсійний фонд бере зобов'язання з виплати пенсій за віком та в разі втрати годувальника, а також у деяких випадках за інвалідністю. Пенсії за віком виплачуються за життя, пенсії за інвалідністю – на час інвалідності, пенсії за програмою допомоги пенсіонерам – за пенсійним договором.

Пенсії від професійного пенсійного фонду можуть бути виплачені у формі одноразової суми, якщо²⁸:

- у випадку виникнення страхової події виплачена сума не перевищує 9 300 євро;
- особа, яка має право на пенсію на випадок втрати годувальника, знову одружилася, то в цьому випадку зазначена грошова межа не застосовується.

Професійний пенсійний фонд не повинен керувати будь-яким бізнесом, непов'язаним з адмініструванням пенсійного страхування.

Професійний пенсійний фонд керує діяльністю з провадження пенсійного страхування в інтересах бенефіціарів, зокрема: враховує рівень безпечності вкладень, рентабельність та потребу в ліквідних фондах, а також відповідний портфель та диверсифікацію активів.

Професійний пенсійний фонд гарантує мінімальний дохід для кожної групи інвестицій та розподілу ризиків (зобов'язання *Pensionskasse* з мінімальною гарантією доходу). Також гарантування мінімального доходу може бути виключено з пенсійного договору (зобов'язання професійного пенсійного фонду без гарантії мінімальної прибутковості).

Пенсійні зобов'язання з мінімальною гарантією доходу та без гарантії мінімальної прибутковості можуть спільно управлятися тільки в межах однієї групи інвестицій та розподілу ризиків (*investment and risk sharing group – IRG*).

²⁷ Federal Act on the Establishment, Administration and Supervision of *Pensionskasse*. Retrieved the 2nd of November, 2018, from: http://www.vaioe.at/fileadmin/user_upload/tax_legal/Klassische_Fonds/Pensionskassengesetz/PKG-engl.pdf.

²⁸ Federal Act on the Establishment, Administration and Supervision of *Pensionskasse*. Article 1(2). Retrieved the 2nd of November, 2018, from: http://www.vaioe.at/fileadmin/user_upload/tax_legal/Klassische_Fonds/Pensionskassengesetz/PKG-engl.pdf.

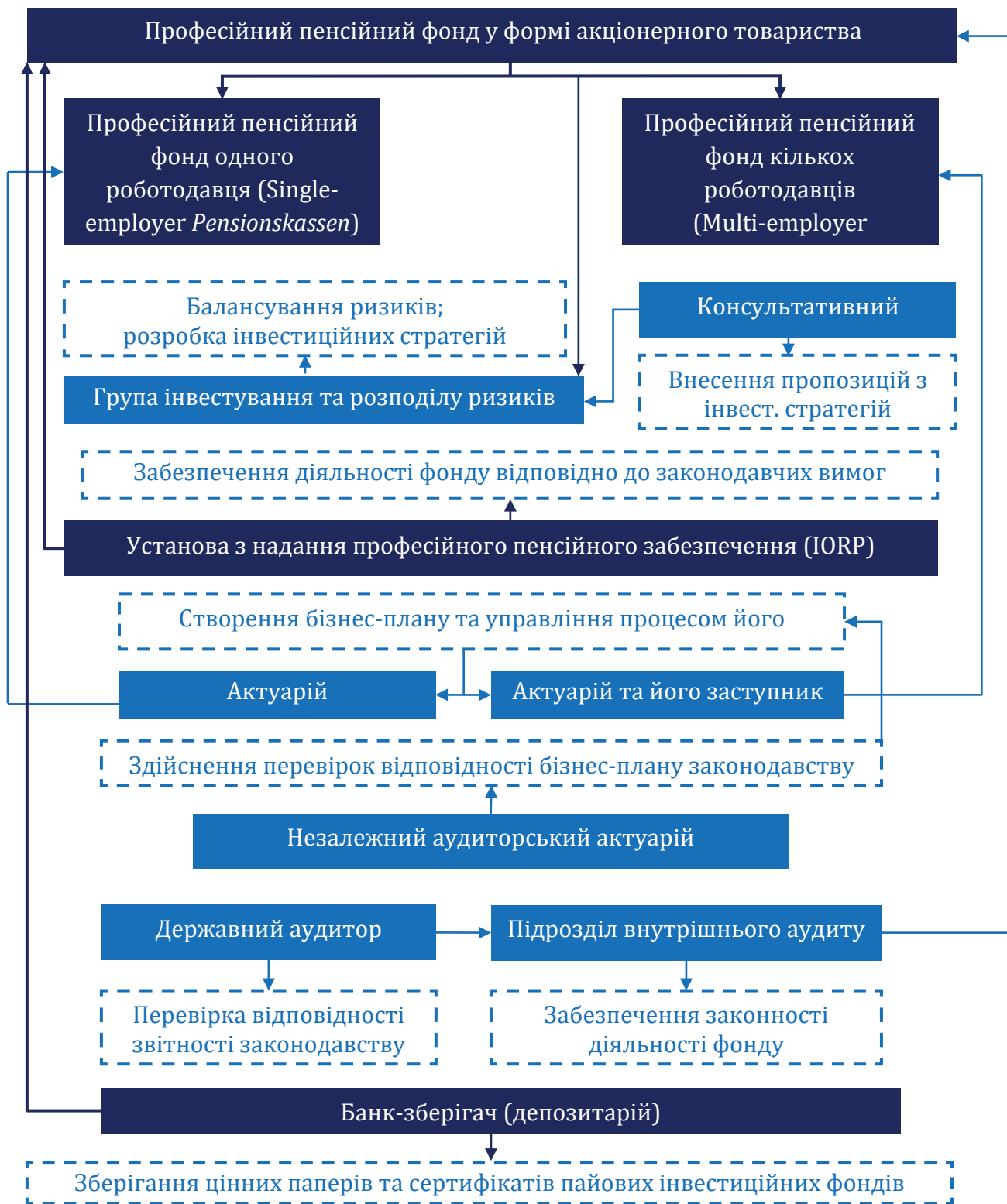

Рис. 6. Структура функціонування професійних пенсійних фондів Австрії

Джерело: сформовано автором на основі закону Австрії²⁹.

²⁹ Federal Act on the Establishment, Administration and Supervision of *Pensionskasse*. Article 1(2). Retrieved the 2nd of November, 2018, from: http://www.vaioe.at/fileadmin/user_upload/tax_legal/Klassische_Fonds/Pensionskassengesetz/PKG-engl.pdf.

У випадку пенсійного страхування з необмеженим зобов'язанням роботодавця вносити додаткові внески виключення мінімальної доходності не є вимогою для складання пенсійного контракту. Якщо роботодавець не виконує своє зобов'язання із додаткових внесків, то професійний пенсійний фонд повинен гарантувати мінімальний дохід від часу припинення сплати додаткових внесків.

Якщо інвестиційний дохід у середньому за останні 60 місяців не досягає принаймні половини середньомісячного доходу на вторинному ринку за державними облігаціями та індекс доходу становить менше 0,75 в. п., визначається негативна маржа. За наявності дефіциту пенсія бенефіціара (одержувача) зараховується на забезпечення дефіциту на наступний рік та виплачується з власних коштів пенсійного фонду.

Період розрахунку для визначення контрольного значення повинен бути продовжений з 60 місяців на 12 місяців для кожного наступного року.

Цей додатковий розрахунок продовжується щорічно доти, поки вперше не з'явиться позитивне контрольне значення.

Для визначення мінімального доходу використовуються активи, які виділяються бенефіціарам на відповідну балансову дату.

Професійний пенсійний фонд одного роботодавця (*Single-employer Pensionskassen*) має право здійснювати діяльність з пенсійного страхування для бенефіціарів одного роботодавця.

Тільки роботодавець, що сплачує внески, та працівники, які працюють з ним і є бенефіціарами, можуть мати частку в акціонерному капіталі професійного пенсійного фонду одного роботодавця.

Професійний пенсійний фонд декількох роботодавців (*Multi-employer Pensionskassen*) має право здійснювати діяльність з пенсійного страхування для бенефіціарів декількох роботодавців.

Бенефіціарами (одержувачами) є ті фізичні особи, яким професійний пенсійний фонд відповідно до пенсійного договору вже зобов'язаний сплачувати такі пенсії:

- а) власні пенсії (зокрема, пенсії за віком та інвалідністю) або
- б) пенсії в разі втрати годувальника (пенсії вдівця, вдови та сиріт).

Зобов'язання сплачувати додаткові внески – обов'язок роботодавця, а саме:

- а) компенсувати непередбачений дефіцит, який виник через неправильні припущення в розрахунках, не пізніше ніж протягом 10 років; переказ грошових внесків здійснюється щорічно і становить щонайменше одну десяту від початкового дефіциту;
- б) негайно компенсувати інші дефіцити шляхом внесення одноразових внесків.

Крім того, існує установа, яка забезпечує надання професійного пенсійного забезпечення (*institution for occupational retirement provision – IORP*). Вона діє незалежно від юридичної

форми, типу фінансування та створена окремо від роботодавця з метою забезпечення діяльності професійного пенсійного фонду відповідно до положень законів про працю та інших соціальних законів та здійснення діяльності, яка безпосередньо з них впливає і яка була ліцензована компетентним органом нагляду внутрішньої країни-члена відповідно до положень Директиви 2003/41/ЄС.

Держава-член – це будь-яка держава, що належить до Європейського економічного простору. Внутрішня держава-член – держава-член, у якій ця установа має головний офіс та його центральний штаб або, якщо вона не має головного офісу, – її центральний штаб.

Держава-член-приймач – держава-член, чиє соціальне та трудове законодавство, що стосується сфери професійного виходу на пенсію, застосовується до відносин між роботодавцем та працівниками.

Професійний пенсійний фонд може бути створений тільки в юридичній формі акціонерного товариства, головний офіс якого розташований на внутрішній території. Акції повинні бути іменними. Якщо правління фонду дізнається про передачу акцій, воно повинне повідомити про це наглядову раду на наступному засіданні.

Статутні положення, що застосовуються до акціонерних товариств, застосовуються і до професійного пенсійного фонду.

Особа, якій прямо чи опосередковано належить не менше 10% від статутного капіталу професійного пенсійного фонду, повідомляє регулятора (FMA) заздалегідь у письмовій формі із зазначенням суми цієї частки.

Особа, яка має намір збільшити свою частку щонайменше на 10% у професійному пенсійному фонді до 20, 33 або 50%, або той, хто має намір перетворити фонд у свою дочірню компанію, повинен сповістити про ці наміри FMA заздалегідь у письмовій формі³⁰.

FMA може заборонити таке придбання відсотків протягом трьох місяців після повідомлення. Якщо придбання відсотків не заборонено, то FMA має право встановити термін, протягом якого зазначені наміри можуть бути реалізовані.

Для того, щоб продовжувати свою діяльність, кожен пенсійний фонд повинен мати такий обсяг власних коштів, що відповідають його ризику. Вони повинні завжди становити принаймні 1% від загальної вартості резервування премій за всіма групами інвестицій та розподілу ризиків, зазначених у балансі пенсійного фонду.

Власні кошти становлять:

- оплачений акціонерний капітал;
- резервування капіталу;

³⁰ Federal Act on the Establishment, Administration and Supervision of *Pensionskasse*. Article 6a. Retrieved the 2nd of November, 2018, from: http://www.vaioe.at/fileadmin/user_upload/tax_legal/Klassische_Fonds/Pensionskassengesetz/PKG-engl.pdf.

- резерви доходів;
- чистий прибуток за рік, непризначений для розподілу;
- неоподатковувані запаси;
- додатковий капітал.

Чистий збиток за рік вираховується з власних коштів. Кожний пенсійний фонд має володіти власними коштами розміром не менше 3% від загальної вартості резервів премій, що виділяються бенефіціарам (одержувачам) групи інвестицій та розподілу ризиків, орієнтованих на безпечність, що показано в балансі пенсійного фонду.

Для покриття зобов'язань, що впливають із мінімальної прибутковості, кожний пенсійний фонд щороку відкладає резерв (мінімальний запас доходів), окрім власних коштів, на рівні принаймні 0,45% від загальної вартості резервування премії з мінімальною гарантією прибутковості всіх груп інвестицій та розподілу ризиків, зазначених у балансі фонду.

Ті частини резерву, на які перераховані кошти з мінімального резервного внеску та які не використовуються для зобов'язань, що впливають з мінімального доходу, перерозподіляються на мінімальний резерв доходів.

Оплачений акціонерний капітал професійного пенсійного фонду кількох роботодавців становить щонайменше 5 млн євро.

Додатковий капітал складається з:

- власних фондів, які за згодою надаються пенсійному фонду протягом щонайменше восьми років і не можуть бути відкликані кредитором до закінчення зазначеного терміну;
- власних фондів, які можуть бути погашені до ліквідації лише шляхом вирахування чистих збитків, накопичених протягом строку діяльності на пропорційній основі;
- власних фондів, залишковий строк погашення яких становить щонайменше три роки.

Для функціонування пенсійного фонду вимагається ліцензія в письмовій формі, яка видається регулятором.

Професійний пенсійний фонд може здійснювати свою діяльність у державах-членах відповідно до свободи надання послуг або через філію, але за попереднім узгодженням з регулятором.

Що стосується актуарних та інвестиційних ризиків, то бенефіціари пенсійного фонду в основному створюють групу інвестицій та розподілу ризиків – IRG. Використання декількох груп ризиків та інвестицій у межах однієї пенсійної схеми є прийнятною за умови, що кожна з них нараховує щонайменше 1 000 бенефіціарів.

Як розподіл, так і злиття груп інвестування та розподілу ризиків можуть бути здійснені тільки на дату балансу та лише якщо:

1. у випадку поділу групи інвестицій та розподілу ризиків принаймні одна з груп ризику та розподілу ризиків продовжує діяти щонайменше на 1 000 бенефіціарів;
2. регулятору доведено, що це не погіршує інтереси бенефіціарів й очікується подальше виконання зобов'язань за договорами пенсійного фонду в майбутньому.

Пенсійний договір укладається між пенсійним фондом та роботодавцем, що приєднується, та регулює вимоги бенефіціарів до пенсійних виплат.

Внески до пенсійного фонду – це внески роботодавця та працівника в пенсійне страхування, які також включають адміністративні витрати.

Роботодавець зобов'язаний своєчасно перераховувати внески до пенсійного фонду, узгоджені з працівником, які мають бути вираховані із заробітної плати. Пенсійний договір також передбачає сплату відсотків розміром, що відповідає ринковим умовам.

Професійний пенсійний фонд відкриває рахунок для кожного бенефіціара, кошти на якому поділяються на внески роботодавця та працівника. Цей рахунок повинен містити всі основні дані про кожного бенефіціара та слугувати для розрахунку резерву премій, а також пенсій та наданих сум.

Професійний пенсійний фонд складає бізнес-план, а будь-які ризики щодо андеррайтингу, які пенсійний фонд не може нести за рахунок бізнес-плану, покриваються шляхом страхування.

Професійний пенсійний фонд призначає принаймні одного актуарного експерта (актуарія), який складає бізнес-план або керує процесом його підготовки та здійснює моніторинг відповідності йому. У професійних пенсійних фондах кількох роботодавців додатково призначається заступник актуарія.

Наглядова рада професійного пенсійного фонду призначає незалежного актуарного експерта (аудиторського актуарія) для актуарного аудиту, який здійснює неупереджені перевірки відповідності бізнес-плану чинному законодавству та діяльності фонду загалом.

Для вирівнювання прибутку та збитків від інвестування активів та від залишку технічного рахунку резерв волатильності встановлюється в кожній групі розподілу інвестицій та ризиків. Резерв волатильності може управлятися або для окремих бенефіціарів (окремо), або спільно для груп бенефіціарів (спільно).

Правління фонду повинне забезпечувати, щоб інвестиції активів, розподілених у групи інвестицій та ризику, здійснювалися особами, які мають професійну кваліфікацію для цього і відповідний професійний досвід, зокрема у сферах управління портфелем, управління ризиками, а також управління пасивами та активами.

Активи, розподілені в групи інвестицій та ризику, вкладаються у такі фінансові інструменти, як:

- готівка в банку;

- позики та кредити;
- цінні папери, що представляють грошові вимоги;
- акції, обігові цінні папери, еквівалентні акціям, корпоративним облігаціям та іншим цільовим паперам;
- нерухомість;
- інші активи.

Професійний пенсійний фонд складає письмову декларацію про принципи інвестиційної політики для кожної групи інвестицій та розподілу ризиків, яка повинна включати:

- процедури оцінки інвестиційного ризику;
- управління ризиками;
- стратегії вибору активів, а також змішування та диверсифікації активів залежно від виду та тривалості взятих зобов'язань;
- стратегії інвестування в деривативні продукти;
- стратегії інвестування в активи, які не допущені до торгівлі на регульованому ринку та / або продаються на ринках венчурного капіталу;
- потенційний вибір активів відповідно до етичних, екологічних та / або соціальних критеріїв.

Професійний пенсійний фонд зобов'язаний визначити один або декілька банків для зберігання цінних паперів та сертифікатів пайових інвестиційних фондів, що належать до групи інвестицій та розподілу ризиків.

Наглядова рада професійного пенсійного фонду кількох роботодавців складається щонайменше з 6 та не більше 12 акціонерів, обраних на річних загальних зборах, кількість членів наглядової ради встановлюється в статуті.

Професійний пенсійний фонд може створити консультативний комітет для кожної групи інвестицій та розподілу ризиків, який має такі обов'язки та права:

- внесення пропозицій з інвестиційної політики відповідної групи інвестицій та розподілу ризиків;
- вивчення фінансової звітності та звіту про діяльність відповідної групи інвестицій та розподілу ризиків;
- право на отримання інформації про діяльність правління та наглядової ради стосовно діяльності, пов'язаної з інвестиційною групою та розподілом ризиків;
- право на звітність та подання заяви на виступ на щорічних загальних зборах товариства;
- внесення пропозицій до наглядової ради про вирішення певних питань порядку денного та право призначати представника з дорадчим голосом на засідання наглядової ради, на якому розглядається зазначений пункт на порядку денному.

Консультативний комітет складається з кількох осіб, визначених наглядовою радою, які повинні бути призначені рівними частинами з членів ради директорів та представників бенефіціарів наглядової ради.

Державний аудитор перевіряє, чи відповідають фінансові звіти та звіти про діяльність груп інвестицій та розподілу ризиків законодавчим вимогам. Аудит також повинен включати правильність оцінки активів, що належать до групи інвестицій та розподілу ризиків.

Відповідальність за збитки, виявлені державним аудитором, обмежується загальною сумою балансу пенсійного фонду, а саме для кожного пенсійного фонду, який є предметом аудиту:

- до 200 млн євро – до 2 млн євро;
- до 400 млн євро – до 3 млн євро;
- до 1 млрд – до 4 млн євро;
- до 2 млрд євро – до 6 млн євро;
- до 5 млрд євро – до 9 млн євро;
- до 15 млрд євро – до 12 млн євро;
- більше 15 млрд євро – до 18 млн євро.

У випадку навмисних порушень відповідальність за збитки не обмежена.

Кожен професійний пенсійний фонд створює підрозділ внутрішнього аудиту, який звітує безпосередньо перед правлінням і має єдину мету постійно та всебічно перевіряти законне, правильне та доцільне ведення діяльності пенсійного фонду.

Федеральний міністр фінансів призначає державного уповноваженого та заступника в кожному професійному пенсійному фонді на максимальний термін повноважень п'ять років; повторне призначення є прийнятним. Державні уповноважені та їхні заступники виступають органами регулятора і в цій функції вони підпорядковуються тільки інструкціям FMA.

До функцій регулятора FMA належать³¹:

- постійний аналіз подій на ринку пенсійних фондів та IRGs;
- перевірка дотримання правил з обмеження на інвестиції, покриття технічних резервів і вимог власних коштів.

³¹ Pensionskassen. FMA. Retrieved 4th of November, 2018, from: <https://www.fma.gv.at/en/pensionskassen/>.

ВИСНОВКИ

Пенсійна система Австрії побудована за трирівневою моделлю. Базовий рівень становить державне обов'язкове пенсійне страхування, у якому задіяні наймані працівники з окремих професійних груп і самозайняте населення у формі обов'язкового пенсійного страхування, за участь у якому роботодавці та працівники платять внески відповідно до рівня доходу.

Перший рівень державного пенсійного страхування фінансується за рахунок внесків, які становлять 10,25% валового заробітку працівників та 12,55% фонду оплати праці роботодавців. Другий рівень пенсійної системи включає професійний чи колективний пенсійний план, який фінансується роботодавцем і підтримується державою у формі податкових пільг. Лише приблизно 5% працівників отримують додаткову професійну пенсію, фінансовану колишніми роботодавцями.

Третій рівень пенсійної системи представлений приватними або індивідуальними пенсійними планами, адаптованими до конкретних індивідуальних вимог (наприклад, заощадження, страхування життя, акціонерна участь у фондах тощо). Третій рівень нерозвинутий, оскільки правової бази для нього не існує. Багато працівників укладають індивідуальні приватні договори зі страховими компаніями, банками або іншими установами з метою збереження коштів для отримання додаткової пенсії. Ці персональні контракти часто поєднуються зі страхуванням життя або страхуванням від професійної неієздатності.

Професійні пенсійні фонди (нім. – Pensionskasse) відповідальні за професійні пенсійні плани і підзвітні Управлінню фінансового ринку (Financial Market Authority – FMA). Роботодавець і професійний пенсійний фонд укладають пенсійний договір на основі колективного договору, трудового договору чи індивідуальної угоди.

Простежується тенденція збільшення вартості активів пенсійних фондів в Австрії у 2017 році порівняно з аналогічним показником 2011 року майже на 72%, при цьому найбільший темп приросту становив 37% у 2013 році порівняно з показником 2011 року.

Ставка коефіцієнту заміщення, тобто співвідношення чистої пенсії до чистого доходу, також поступово зростала із середнім значенням темпу приросту близько 0,5–0,7%.

У 2016 році порівняно з 2011 роком відбулося незначне зростання кількості активних членів професійних пенсійних фондів (близько 7%). При цьому слід відмітити, що в 2014 році їх кількість зменшилася на 2% порівняно з показником 2013 року.

Станом на 2016 рік в Австрії діяло всього 13 пенсійних фондів, що в десятки разів менше, ніж в інших країнах – Франції (22 тис. од.), Великій Британії (1 300 од.), Швейцарії (1 705 од.) та Іспанії (1 679 од.). Ці дані ще раз переконують, що в Австрії переважно діє перший рівень пенсійного страхування – державна пенсія.

Частка професійних пенсій незначна за всіма співвідношеннями та становить менше 1%, що свідчить про незначний рівень участі населення у професійних пенсійних схемах. Пенсійні

схеми другого рівня мають обмежену роль у загальних резервах: причому менш ніж 10% пенсіонерів на кінець 2014 року отримували професійну пенсію.

Щорічні внески до професійних пенсійних схем становили приблизно 2,2 млрд євро, а щорічні пенсії за професійними пенсійними схемами пенсійних фондів одного або кількох роботодавців були майже однакові в 2014 році. Таким чином, дохід від пенсійних внесків за професійними пенсійними схемами становив близько 0,7% ВВП у 2014 році.

Щодо рівня доходу, отриманого від пенсійних внесків за професійними пенсійними схемами, то значну частину з них становлять внески роботодавців, які в середньому в 27 разів більші, ніж доходи від внесків працівників.

Внески роботодавців на користь працівників до пенсійних фондів звільнені від оподаткування. Майбутня пенсія, що нараховується з цих внесків роботодавця, повністю підлягає оподаткуванню: грошові винагороди від вітчизняних та іноземних пенсійних фондів – це доходи від роботи. Це стосується також коштів з об'єднаних фондів.

Спеціальні податкові пільги встановлені для таких випадків пенсійного страхування:

- внески до схем пенсійного забезпечення (у межах максимально допустимої суми);
- добровільне продовження страхування в рамках державного пенсійного страхування та можливість відкладеної купівлі періодів страхування, наприклад шкільного часу (на необмежений термін).

Отже, пенсії з державного соціального страхування повністю оподатковуються (концепція ЕЕТ); нарощення пенсії за рахунок добровільного додаткового страхування оподатковуються лише на одну чверть їх вартості (зменшені внески, скорочення виплат).

Можна підсумувати, що частка професійних пенсій незначна за всіма співвідношеннями та становить менше 1%, що підтверджує незначний рівень участі населення у професійних пенсійних схемах.

Пенсійні схеми другого рівня мають обмежену роль у загальних резервах, причому менш ніж 10% пенсіонерів на кінець 2014 року отримували професійну пенсію.

Професійні пенсійні фонди поділяються на два типи: професійні пенсійні фонди одного роботодавця та професійні пенсійні фонди кількох роботодавців.

Професійний пенсійний фонд може бути створений тільки в юридичній формі акціонерного товариства, головний офіс якого знаходиться на внутрішній території. Акції повинні бути іменними. Якщо правління фонду дізнається про передачу акцій, воно повинне повідомити про це наглядову раду на наступному засіданні.

Наглядова рада професійного пенсійного фонду призначає незалежного актуарного експерта (аудиторського актуарія) для актуарного аудиту, який здійснює неупереджені перевірки відповідності бізнес-плану чинному законодавству та діяльності фонду загалом.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
тел. +38 044 290 47 37
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати на пряму від власників прав.